

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Evy Sakálovej a sudcov JUDr. Ľubora Šeba a JUDr. Edity Bakošovej v právnej veci žalobkyne **A. – S., a.s., D.**, proti žalovanému **M. Š. M.**, IČO : X., ul. X., zastúpenému JUDr. V. K., advokátkou v N., **o zaplatenie 19 764,49 € s príslušenstvom a o protinávru o zaplatenie 19 916,35 € s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Nitra pod sp.zn. 25 C 97/2007, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 30. apríla 2009 sp.zn. 5 Co 83/2009, rozhodol

t a k t o :

Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalovaného **z a m i e t a .**

Žalobkyňu náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Nitra rozsudkom z 10. januára 2009 č.k. 25 C 97/2007-355 zaviazal žalovaného zaplatiť žalobkyňu 19 764,49 € so 6 % úrokom z omeškania od 3. marca 2005 do zaplatenia a trovy konania 1 185,82 €, všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Súčasne žalobkyňu zaviazal z protinávru zaplatiť žalovanému 15 555,58 € s 11 % úrokom z omeškania od 22. apríla 2004 do zaplatenia do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Vo zvyšku protinávru žalovaného zamietol. Žalovaného zaviazal zaplatiť trovy štátu 92,94 € a súdny poplatok za odpor 1 185,82 €, všetko na účet Okresného súdu Nitra do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Žalobkyňu zaviazal zaplatiť žalovanému náhradu trov konania za protinávru k rukám jeho právnej zástupkyne (JUDr. V. K.) 2 118,42 € do troch dní od

právoplatnosti rozsudku. Vec po právnej stránke posúdil podľa ustanovení § 788 ods. 1, 3 a 4, § 795 ods. 1, § 796 ods. 1, § 801 ods. 1, 2, § 803 ods. 1 a § 806 Občianskeho zákonníka a svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že žalobe v celom rozsahu vyhovel, nakoľko mal za to, že k skončeniu poistného vzťahu došlo až ku dňu 31. decembra 2004, pričom žalovaná suma za obdobie pokiaľ žalovaný poistné nehradil bola žalobkyňou zdokladovaná a aj žalovaným odsúhlasená. Keďže poistným obdobím bol kalendárny rok, nemohlo prísť ku skončeniu predmetnej poistnej zmluvy v priebehu roka. Uvedené potvrdzovalo aj správanie žalovaného, ktorý si sám na základe nej počas roku 2004 uplatňoval poistné udalosti. Preto prvostupňový súd zaviazal žalovaného na zaplatenie dlžného poistného 19 764,49 € so 6 % úrokom z omeškania od 3. marca 2005 (deň prevzatia predžalobnej upomienky) do zaplatenia v zmysle § 517 Občianskeho zákonníka. Čo sa týka protinávrhu žalovaného súd prvého stupňa mu čiastočne vyhovel, keď mal za preukázané, že prišlo k poistnej udalosti a odmietnutie plnenia zo strany žalobkyne nebolo dôvodné. Stotožnil sa so stanoviskom polície, ktorá k rovnakému záveru prišla v rámci trestného konania. Pri určení výšky škody vychádzal zo škody určenej znaleckým posudkom, pričom vo zvyšku protinávrh žalovaného zamietol. Zo znaleckým posudkom určenej sumy súd prvého stupňa odrátal 5 % spoluúčasť (493 292,-- Sk – 24 664,60 Sk = 468 627,40 Sk), a teda žalobkyňu zaviazal celkom zaplatiť žalovanému 15 555,58 € s 11 % úrokom z omeškania od 22. apríla 2004 (deň splatnosti plnenia, 15 dní od skončenia vyšetrovania, keď vyšetrovanie bolo podľa žalobkyne skončené 7. apríla 2004), do zaplatenia v zmysle § 517 Občianskeho zákonníka. O trovách konania štátu rozhodol podľa § 148 ods. 1 O.s.p. O povinnosti žalovaného nahradiť žalobkyňi trovy konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. a o povinnosti žalobkyne nahradiť žalovanému trovy konania rozhodol podľa § 142 ods. 2 O.s.p.

Krajský súd v Nitre na odvolanie oboch účastníkov rozsudkom z 30. apríla 2009 sp.zn. 5 Co 83/2009 rozsudok súdu prvého stupňa v časti týkajúcej sa priznaného 11 % úroku z omeškania zo sumy 15 555,58 € od 22. apríla 2004 do zaplatenia pre žalovaného na základe jeho protinávrhu zmenil tak, že protinávrh žalovaného v tejto časti zamietol. V časti týkajúcej sa povinnosti žalovaného zaplatiť žalobkyňi trovy konania 1 185,82 € do troch dní rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. Žalobkyňi náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Svoje rozhodnutie o vyššie uvedenej zmene rozsudku súdu prvého stupňa v časti týkajúcej sa úrokov z omeškania z protinávrhu žalovaného oprel o ustanovenia §§ 104 a 110 ods. 3 O.s.p. a svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že počiatok plynutia premlčacej doby úrokov z omeškania je totožný s počiatkom plynutia premlčacej doby peňažného dlhu. Teda splatnosťou

pohľadávky a právnou možnosťou vykonať právo po prvý raz začne plynúť premlčacia doba aj pre úroky z omeškania. Ak táto premlčacia doba uplynula a dlžník vzniesol námietku premlčania, potom nemožno veriteľovi priznať premlčané právo na úroky z omeškania, a to ani v ďalšom období, a to napriek tomu, že samotná istina nebola splnená. Ak teda nebolo právo na úroky z omeškania uplatnené s istinou, počiatok premlčacej doby úrokov z omeškania je totožný s počiatkom premlčacej doby samotnej pohľadávky a premlčí sa vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe. Ak sa potom dlžník premlčania dovoľá, nemožno úroky z omeškania veriteľovi priznať napriek tomu, že dlžník je dosiaľ stále v omeškaní s plnením peňažného dlhu. Právo na úroky z omeškania sa premlčí ako celok, a preto nemožno priznať jednotlivé časti úrokov z omeškania iba za niektoré obdobia. V danom prípade si žalovaný právny nárok na poistné plnenie v sume 600 000,-- Sk (19 916,35 €) uplatnil na súde protinávrhom dňa 18. apríla 2007. Nárok na príslušné úroky z omeškania vo výške 11 % zo sumy 19 916,35 € od 22. apríla 2004 do zaplataenia si však žalovaný uplatnil na súde až rozšírením protinávruhu 8. apríla 2008. Poistná udalosť (krádež vozidla žalovaného I. T. D. EČV Z. poisteného u žalobkyne) nastala 23. augusta 2003. V zmysle ustanovenia § 104 Občianskeho zákonníka tak začala plynúť premlčacia doba žalovaným uplatneného nároku na poistné plnenie, ako aj nároku na úroky z omeškania z peňažného plnenia, za rok po poistnej udalosti a to dňa 23. augusta 2004. V zmysle ustanovenia § 110 ods. 3 Občianskeho zákonníka premlčacia doba na úroky z omeškania z uplatneného poistného plnenia uplynula dňa 23. augusta 2007. Ak si teda žalovaný uplatnil úroky z omeškania v rozšírení protinávruhu až 8. apríla 2008, urobil tak po márnom uplynutí trojročnej premlčacej doby. Keďže žalovaná v podanom odvolaní proti rozsudku súdu prvého stupňa vzniesla námietku premlčania, nie je možné žalovanému priznať premlčané právo na úroky z omeškania napriek tomu, že samotná istina bola uplatnená riadne a včas. Potvrdzujúci výrok svojho rozhodnutia ohľadne povinnosti žalovaného zaplatiť žalobkyňi trovy prvostupňového konania odvolací súd odôvodnil vecnou správnosťou rozhodnutia súdu prvého stupňa v tejto napadnutej časti. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol podľa ustanovení §§ 224 ods. 2, 142 ods. 1 a 151 ods. 1 O.s.p.

Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu v časti zmeňujúceho výroku podal dovolanie žalovaný a navrhol ho zmeniť tak, že napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa v časti týkajúcej sa priznaného 11 % úroku z omeškania zo sumy 15 555,58 € od 22. apríla 2004 do zaplataenia pre žalovaného na základe jeho protinávruhu sa zmení a žalobkyňa bude zaviazaná z protinávruhu zaplatiť žalovanému sumu 7 044,38 € ako 11 % úrok z omeškania

so sumy 15 555,58 € od 8. apríla 2005 do 19. mája 2009 do troch dní od právoplatnosti rozsudku a vo zvyšnej časti týkajúcej sa úroku z omeškania (t.j. za obdobie od 22. apríla 2004 do 7. apríla 2005) sa protinávrh zamieta. Zaujal stanovisko, že rozhodnutie odvolacieho súdu v napadnutom výroku spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, keď v danom prípade je potrebné rozlišovať medzi začiatkom plynutia premlčacej doby (tri roky) na jednej strane pre právo na zaplatenie poistného plnenia a na druhej strane pre právo na zaplatenie úrokov z omeškania. Úroky za každý deň omeškania sú samostatným právom, ktoré sa premlčuje samostatne. Právo na zaplatenie úrokov z omeškania vzniká po celú dobu omeškania a premlčuje sa za každý deň samostatne, pričom nemusí byť uplatnené za celé obdobie omeškania. Vzhľadom na to, v dôsledku uplatnenia námietky premlčania žalobkyňou ako dlžníkom môže byť premlčaná len časť úroku z omeškania za obdobie od 22. apríla 2004 do 7. apríla 2005 (8. apríla 2008 došlo k uplatneniu nároku na úrok z omeškania) avšak za ďalšie obdobie nárok žalovaného nie je premlčaný (dňa 19. mája 2009 žalobkyňa poskytla poistné plnenie 15 555,58 €). Žalovaný si uplatnil aj náhradu trov dovolacieho konania.

Žalobkyňa v písomnom vyjadrení k dovolaniu toto navrhla zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a dospel k záveru, že dovolanie žalovaného nie je dôvodné.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V zmysle ustanovenia § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzuje len podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných vád uvedených v § 237 O.s.p., zaoberal sa dovolací súd predovšetkým otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z vád vymenovaných v § 237 písm.a/ až g/ O.s.p. Dovolateľ žiadnu z týchto vád nenamietal a jej existencia nevyšla v konaní najavo.

Inou vadou konania, na ktorú musí dovolací súd prihliadať aj vtedy, ak nie je v dovolaní namietaná, je procesná vada, ktorá na rozdiel od vád taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Jej dôsledkom je vecná nesprávnosť, ktorej základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní. Ani vadu tejto povahy dovolateľ nenamietal a ani dovolací súd jej existenciu z obsahu spisu nezistil.

Dovolateľ namieta, že zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm.c/ O.s.p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav. Dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis, alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Právna úprava dovolania vychádza z toho, že (v danom prípade) dovolacím dôvodom podľa § 241 ods. 2 písm.c/ O.s.p. je dovolací súd viazaný v tom smere, že nemôže preskúmať iné právne otázky než tie, ktoré boli dovolateľom označené. Aj keď nie je viazaný dovolateľom navrhnutým riešením týchto otázok, pri posudzovaní veci vyplýva pre dovolací súd určité obmedzenie. Názor odvolacieho súdu o správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu sa môže týkať len tých otázok, ktoré bol oprávnený posudzovať. To znamená, že dovolací súd sa vyslovuje o správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu iba z pohľadu dovolacích dôvodov. Záver, že rozhodnutie odvolacieho súdu je správne, je preto dôvodný vtedy, ak právne otázky označené dovolateľom odvolací súd vyriešil v súlade so zákonom.

Podľa ustanovenia § 517 ods. 1 veta prvá Občianskeho zákonníka dlžník, ktorý svoj dlh riadne a včas nesplní, je v omeškani.

Ak ide o omeškanie s plnením peňažného dlhu, má veriteľ právo požadovať od dlžníka popri plnení úroky z omeškania, ak nie je podľa tohto zákona povinný platiť poplatok z omeškania; výšku úrokov z omeškania a poplatku z omeškania ustanovuje vykonávací predpis (§ 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka).

Podľa ustanovenia § 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka právo sa premlčí, ak sa nevykonalo v dobe v tomto zákone ustanovenej (§ 101 až § 110). Na premlčanie súd prihliadne len na námietku dlžníka. Ak sa dlžník premlčania dovoľá, nemožno premlčané právo veriteľovi priznať.

Pokiaľ nie je v ďalších ustanoveniach uvedené inak, premlčacia doba je trojročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz (§ 101 Občianskeho zákonníka).

Pri právach na plnenie z poistenia začína plynúť premlčacia doba za rok po poistnej udalosti (§ 104 Občianskeho zákonníka).

Úroky a opakujúce sa plnenia sa premlčujú v troch rokoch; ak však ide o práva právoplatne priznané alebo písomne uznané, platí táto premlčacia doba, len pokiaľ ide o úroky a opakujúce sa plnenia, zročnosť ktorých nastala po právoplatnosti rozhodnutia alebo po uznaní (§ 110 ods. 3 Občianskeho zákonníka).

V preskúmvanej veci dovolateľ namieta nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom v otázke premlčania úrokov z omeškania.

Úroky z omeškania sú príslušenstvom pohľadávky (§ 121 ods. 3 Občianskeho zákonníka). Záväzkový právny vzťah, ktorého predmetom je peňažné plnenie, môže byť hlavný alebo vedľajší (akcesorický). O hlavný záväzkový vzťah ide vtedy, ak jeho kauza smeruje priamo k zaplateniu, resp. k získaniu určitej peňažnej čiastky. Vedľajším (akcesorickým) peňažným záväzkovým vzťahom je mimo iného záväzok (povinnosť) dlžníka zo zmluvy (v danom prípade poistnej) alebo zo zákona zaplatiť veriteľovi úrok ako určitú pomernú časť (spravidla určenú percentuálnou sadzbou) hlavného peňažného záväzku; "úrokový" právny vzťah môže vzniknúť iba vtedy, ak bol medzi účastníkmi (platne) založený hlavný peňažný záväzkový právny vzťah. Povinnosť dlžníka zaplatiť úroky z omeškania je

jedným z právnych následkov omeškania dlžníka so splnením peňažného dlhu (§ 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka) a spočíva v tom, že dlžník musí poskytnúť veriteľovi okrem vlastného plnenia (istiny) tiež stanovené percento z tej časti peňažného dlhu (záväzku), s ktorým je v omeškaní. V dôsledku omeškania dlžníka nevzniká medzi účastníkmi nový (ďalší) záväzkový právny vzťah; ak teda vznikne dlžníkovi povinnosť zaplatiť veriteľovi úroky z omeškania, dochádza k zmene v obsahu práv a povinností dlžníka, inak povedané, k zmene v obsahu záväzkového právneho vzťahu spočívajúcej v tom, že vedľa povinnosti splniť hlavný záväzok je dlžník povinný splniť tiež záväzok vedľajší (akcesorický).

S názorom žalovaného, podľa ktorého je potrebné rozlišovať medzi začiatkom plynutia premlčacej doby na jednej strane pre právo na zaplatenie poistného plnenia (dlhu, záväzku) a na druhej strane pre právo na zaplatenie úrokov, a podľa ktorého úroky za každý deň omeškania sú samostatným právom, ktoré sa premlčuje samostatne, teda právo na zaplatenie úrokov z omeškania vzniká po celú dobu omeškania a premlčuje sa za každý deň samostatne, nemožno súhlasiť. Žalovaný týmto svojím názorom v podstate tvrdí, že za každý ďalší deň omeškania vzniká [z dôvodu porušenia povinnosti splniť dlh (záväzok)] veriteľovi nové (ďalšie) právo na úrok z omeškania, čím vo svojich dôsledkoch (v rozpore so zákonom) popiera, že by povinnosť platiť úrok z omeškania ako právny následok omeškania dlžníka so splnením dlhu (záväzku) bola príslušenstvom pohľadávky zodpovedajúcim tomuto dlhu a že by teda povinnosť platiť úroky z omeškania predstavovali vedľajší (akcesorický) záväzkový právny vzťah.

Niet pochybností o tom, že úroky z omeškania majú povahu opakujúcich sa dávok, ktoré možno veriteľovi priznať súdnym rozhodnutím, aj keď sa stanú splatnými až v budúcnosti. To mimo iného znamená, že pre povinnosť dlžníka platiť úroky z omeškania sú rozhodujúce okolnosti, ktoré nastali v dobe, kedy došlo k omeškaniu so splnením dlhu (záväzku) z hlavného záväzkového právneho vzťahu. Okolnosť, či každý ďalší deň dlžník porušuje svoju povinnosť plniť riadne a včas hlavný peňažný záväzkový vzťah, teda nie je, ako sa žalovaný mylne domnieva, pre povinnosť dlžníka platiť úroky z omeškania významná. Z uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že povinnosť platiť úroky z omeškania so splnením dlhu (záväzku) nevzniká samostatne (nanovo) za každý deň trvania omeškania, ale jednorazovo v deň, v ktorom sa dlžník ocitol v omeškaní so splnením tohto záväzku; týmto dňom začína u tohto práva plynúť premlčacia doba a jej uplynutím sa právo premlčí ako celok.

Z uvedeného vyplýva, že z hľadiska uplatnených dovolacích dôvodov je rozsudok odvolacieho súdu vo výroku, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa tak, že protinávrh žalovaného v časti týkajúcej sa priznaného 11 % úroku z omeškania zo sumy 15 555,58 € od 22. apríla 2004 do zaplataenia bol zamietnutý, správny. Preto dovolací súd dovolanie žalovaného zamietol (§ 243b ods. 1 O.s.p.).

O trovách dovolacieho konania dovolací súd rozhodol podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p. s tým, že žalobkyni, ktorej by podľa výsledku konania vzniklo právo na náhradu jeho trov, žiadne trovy nevznikli.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 29. júna 2010

JUDr. Eva Sakálová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová